

Herpes

Inhoudsopgave

Klik op het onderwerp om verder te lezen.

Wat is herpes?	1
Hoe ontstaat herpes?	1
Hoe vindt besmetting plaats?	2
Wat zijn de verschijnselen?	2
Hoe wordt de diagnose gesteld?	3
Wat is de behandeling?	3
Hoe kan zelfbesmetting worden voorkomen?	3
Hoe kan besmetting naar anderen worden voorkomen?	3
Hoe kan herpes bij pasgeborenen worden voorkomen?	4
Wat zijn de vooruitzichten?	4
Tot slot	4
Belangrijke telefoonnummers	4

Wat is herpes?

Herpes is een verzamelnaam voor ziekten die veroorzaakt worden door het Herpes Simplex Virus (HSV). Dit is een van de meest voorkomende virussen bij de mens. In Nederland is 50-70% van de bevolking drager van het HSV. Van het Herpes Simplex Virus bestaan twee typen:

- type 1, meestal verantwoordelijk voor herpesinfecties van gezicht en lippen;
- type 2, meestal de oorzaak van herpesinfecties rond de geslachtsorganen.

Beide virustypen kunnen in principe elk gebied van huid en aangrenzende slijmvliezen aantasten, zodat bijvoorbeeld ook infecties met HSV type 1 'onder de gordel' voorkomen.

Hoe ontstaat herpes?

Wanneer het lichaam wordt besmet met HSV wordt gesproken van een primaire (voor het eerst optredende) infectie. Een primaire HSV-infectie wordt meestal niet opgemerkt. De infectie veroorzaakt bij tien procent van de betrokkenen lichte verschijnselen. Bij één procent van de betrokkenen gaat de infectie met meer verschijnselen gepaard. Het virus dringt het lichaam binnen via een slijmvlies of de huid. Het duurt in de regel drie tot negen dagen voordat de verschijnselen zich openbaren. Het virus vermenigvuldigt zich in de geïnfecteerde huid of het geïnfecteerde slijmvlies en verspreidt zich naar de lymfeklieren in de buurt van de infectieplaats. Deze lymfeklieren kunnen daardoor tijdelijk groter en pijnlijk worden. De meeste mensen worden al op jonge leeftijd met het HSV type 1 besmet. Primaire HSV-infecties zijn meestal minder ernstig bij kinderen dan bij volwassenen. De ernst ervan neemt toe met het ouder worden.

De meest voorkomende primaire HSV-infectie is een ontsteking van tandvlees, tong, wanglijmvlies en lippen. Soms verspreidt de infectie zich ook via het bloed naar de rest van het lichaam, wat gepaard gaat met algemene ziekteverschijnselen zoals koorts. Dit laatste komt vooral voor bij patiënten met een verminderde afweer.

Het bijzondere van een HSV-infectie is dat het virus levenslang in een 'slapende' vorm in het lichaam aanwezig blijft. In een vroeg stadium van de primaire infectie dringt het virus binnen in de plaatselijke zenuwuiteinden en verplaatst zich via de zenuwbanen naar de bijbehorende zenuwknoop. Door verschillende omstandigheden, waaronder koorts, zonlicht, menstruatie of stress kan het virus opnieuw actief worden en zich vanuit de zenuwknoop naar het oorspronkelijk besmette gebied van de huid of het slijmvlies verplaatsen. Hier kan dan opnieuw een ontsteking optreden.

Hoe vindt besmetting plaats?

Het virus heeft buiten het menselijke lichaam slechts een korte levensduur. Besmetting vindt voornamelijk plaats door direct contact met een drager van het virus. Besmetting is mogelijk via rechtstreeks huid- of slijmvliescontact (zoenen, seksueel contact), maar soms ook via gebruiksvoorwerpen. Ook door aanraking van de herpesuitslag met de vingers kan het virus worden overgebracht. De mogelijkheid bestaat dat daardoor de herpesinfectie naar een andere plaats van het lichaam wordt overgebracht.

Wat zijn de verschijnselen?

Hoewel herpes meestal in het mondgebied of in de schaamstreek optreedt, kan in principe elk huidgebied van het lichaam worden besmet.

Herpes aan de lippen (koortsuitslag, koortslip)

De meest voorkomende vorm van herhaaldelijk optredende (recidiverende) HSV-infectie is herpes aan de lippen, ook wel koortsuitslag genoemd. In eerste instantie ontstaan kleine blaasjes, die pijnlijk of branderig aanvoelen. Vervolgens drogen de blaasjes in tot korstjes, die na verloop van tijd spontaan afvallen. Het verloop van herpes aan de lippen is vaak zeer mild, maar soms zijn de pijnklachten hevig en ontstaan cosmetisch ontsierende huidafwijkingen. Sommige mensen hebben maandelijks klachten, anderen krijgen slechts enkele malen in hun hele leven last van herpes.

Herpes aan de geslachtsdelen en de anus

Primaire herpes van de geslachtsdelen en de anus heeft gewoonlijk een ernstig verloop, hoewel het mogelijk is dat een primaire infectie ook hier zonder verschijnselen verloopt. Meestal wordt de infectie door HSV type 2 veroorzaakt. De pijnklachten kunnen zeer hevig zijn. Tijdens de ontstekingsfase kan de infectie gemakkelijk kan worden overgebracht door seksueel contact. Het herpesvirus kan echter ook worden afgescheiden wanneer de verschijnselen van de infectie nog niet zichtbaar zijn of al zijn verdwenen. De infectieverschijnselen kunnen regelmatig terugkomen. De regelmatig terugkerende infectieverschijnselen zijn meestal minder heftig dan tijdens de eerste besmetting.

Herpes op andere gebieden van het lichaam

Herpes aan een vinger kan ontstaan door besmetting vanuit een herpesinfectie elders op het lichaam, of door direct contact met een patiënt die een actieve herpes heeft. Deze vorm van herpes wordt vooral opgelopen door artsen, tandartsen, verpleegkundigen en kinderen die duimzuigen. Ook op de billen kan herpes voorkomen. Intensief huidcontact tijdens sporten, bijvoorbeeld worstelen of rugby, kan soms aanleiding geven tot primaire herpes op ongewone plaatsen van het lichaam.

Herpes bij constitutioneel eczeem

Patiënten met constitutioneel eczeem lopen bij een infectie met HSV kans op uitbreiding van de herpes over grote huidgebieden. Dit hoeft zich niet te beperken tot gebieden waar het eczeem voorkomt. Dit kan een ernstig ziektebeeld zijn.

Herpes van het oog

Bij infectie van het oog met het HSV is behalve het bindvlies meestal ook het hoornvlies betrokken. De symptomen zijn niet specifiek en kunnen bestaan uit een geïrriteerd rood en tranend oog. Daglicht wordt niet goed verdragen en het zicht kan troebel zijn. Meestal is er sprake van een oppervlakkige aantasting van het hoornvlies, die bij oogheelkundig onderzoek te zien is. Soms ontstaat door beschadiging van het hoornvlies een wondje. Bij de genezing kan door de vorming van littekenweefsel een blijvende beschadiging van het hoornvlies ontstaan.

Herpes van de hersenen

Bij patiënten met verminderde afweer en bij pasgeborenen kan een HSV-infectie zich uitbreiden naar de hersenen; dat is een ernstig ziektebeeld dat zonder behandeling tot de dood kan leiden. Bij moeders met een actieve herpes omstreeks de datum van de bevalling moeten daarom voorzorgsmaatregelen worden genomen.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

De diagnose van een HSV-infectie van huid en slijmvliezen wordt meestal gesteld op grond van de aanwezige verschijnselen. Door middel van laboratoriumonderzoek, zoals microscopisch onderzoek, viruskweek en DNA-technieken kan de diagnose worden bevestigd.

Wat is de behandeling?

Infecties met HSV kunnen worden behandeld met geneesmiddelen die de vermeerdering van het virus remmen. Er zijn geen geneesmiddelen beschikbaar die het virus doden. De infectie kan dus regelmatig weer terugkomen na de behandeling. Normaal gesproken behoeven HSV-infecties in principe geen behandeling. De ziekteverschijnselen verdwijnen immers weer vanzelf. Wanneer behandeling van een HSV-infectie nodig is kan een antiviraal middel worden voorgeschreven. Voor herpes aan de lippen kan een antivirale crème worden gebruikt. Wanneer er sprake is van vaak terugkerende herpes, dan kan bij mensen met veel klachten een langdurige onderhoudsbehandeling met antivirale tabletten worden gegeven.

Hoe kan zelfbesmetting worden voorkomen?

Kom nooit met de vingers aan herpes plekken, dus krab ook niet aan de korstjes. Wanneer een crème of zalf wordt uitgestreken over herpes, gebruik dan bij voorkeur een wattenstaafje. Wanneer u cosmetica in het gelaat aanbrengt of verwijdert, vermijd dan elk contact met de herpes. Gebruik geen lipstick zolang er herpes op de lippen aanwezig is. Vermijd bij wassen elk contact tussen herpes en washandje of handdoek. Was na contact met herpes onmiddellijk uw handen.

Hoe kan besmetting naar anderen worden voorkomen?

Wanneer u koortsuitslag aan de lippen heeft, houd dan toiletartikelen, eet- en drinkgerei strikt voor privégebruik. Zorg ervoor dat niemand anders ze gebruikt en was ze direct na gebruik goed af. Vermijd rechtstreeks contact met de lippen van anderen; vermijd bijvoorbeeld zoenen of het knuffelen van baby's. In het geval van herpes rond de geslachtsdelen moet worden afgezien van seksueel contact, totdat alle afwijkingen geheel zijn genezen. Na volledige genezing is de besmettelijkheid echter niet verdwenen. Voorkomen is beter dan genezen. Herpes aan de geslachtsdelen is meestal

geen ernstige, maar wel een vervelende geslachtsziekte. Het gebruik van een condoom verkleint de kans op besmetting.

Hoe kan herpes bij pasgeborenen worden voorkomen?

Het is van belang dat een zwangere vrouw aan haar verloskundige of arts meldt of zij of haar partner herpes aan de geslachtsdelen heeft gehad. Als een zwangere vrouw bekend is met herhaalde herpesinfecties van de geslachtsdelen, kan de bevalling op normale wijze plaatsvinden. Als een primaire herpes optreedt tijdens de laatste zes weken van de zwangerschap, zal een keizersnede worden aanbevolen. Na de geboorte moet men er op letten dat mensen met een actieve HSV-infectie van de lippen niet in de buurt komen van een pasgeborene (en vooral niet zoenen).

Wat zijn de vooruitzichten?

Wie eenmaal met het herpesvirus is besmet, draagt het virus levenslang bij zich. De meeste mensen hebben daar in het geheel geen last van. Bij sommigen wordt het virus af en toe actief, waardoor de klachten terugkomen. Bij een zeer kleine groep gebeurt dat zo vaak en zo hevig dat men daar echt last van heeft. Op den duur nemen de aanvallen echter ook bij die mensen in ernst en aantal af.

Tot slot

Als u na het lezen van deze brochure nog vragen hebt, kunt u ze aan uw behandelend arts stellen.

Belangrijke telefoonnummers

ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis): (013) 221 00 00
Polikliniek Dermatologie (013) 221 00 40

Locatie ETZ Elisabeth
Route 33

Locatie ETZ TweeSteden
Polikliniekgebouw, Wachtruimte 1

Locatie ETZ Waalwijk
Wachtruimte 2, nummer 7

Bovenstaande tekst is gebaseerd op een folder uitgegeven door de Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie.

Dermatologie, 41.523 01-19

Copyright® ETZ
Afdeling Communicatie
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.